

qua iterum quod diu se tenere ipsa corruptiois infirmitas non potest. ad bona rursus opera rediens suauitatis dei memoria pascitur. et foris pijs actibus intus vero sanctis desiderijs nutritur. **P** Sequitur secundum principale. scilicet de gratie affectu quod ex prescripta luctatione consequimur que ibi incipit. Qui cum videret quod eum superare non posset etc. Et hec pars quattuor gratias continet que in verbis propositis per ordinem ponuntur scilicet in nervi arefactione nominis impositione. benedictione. diuine penitentie exhibitione. Primum ibi. tenigit nervum femoris eius et statim emarcuit. Secundum ibi nequaquam vocaberis ultra iacob sed israel erit nomen tuum. Tercium ibi. et benedixit ei in eodem loco. Quartum ibi. ortusque est ei sol postquam transgressus est phanuel quod interpretatur contemplans deum vel facies dei. Est autem phanuel locus in quo luctabatur. sic enim dicitur et vocauit nomen loci illius phanuel dicens. Vidi dominum facie ad faciem et salua facta est anima mea. Si ergo has gratias spiritualiter intellectas consequi cupimus cum in angelo magni consilij id est cum deo luctamen congregiamur quod si vicerimus prescriptas gratias consequimur. quod pene eisdem verbis dicit Gregorius loquens. Et nos si ad parentes proprios id est ad sanctos in celo redire cupimus teneamus in via angelum ut suauitate intus apprehendamus deum. Prima ergo gratia quam deo homines ex hoc luctamine consequuntur. si tamen ipsi perseverando vicerint ut eis dici valeat. Si contra deum fortis fuisti quantum magis contra homines preualebis est nervi contractio et per consequens eiusdem nervi arefactio. per quod nobis innuitur quod per huius luctaminis victoriam. omnis in nobis carnalitas et terrenitas extinguitur et marcescit ut nil talium libeat. sed sicut prius talia delectabat hinc sic modo multo plus delectet carere. et hoc est quod dicit Bernardus. Omnipotens deus cum iam per desiderium et intellectum cognoscit. omnium in nobis voluptatem carnis arefacit. et qui prius quasi duobus pedibus innitentes et deum videbamur querere et seculum se

nere. post agnitionem suauitatis dei vnus in nobis pes tamen remaneat sanus atque alius claudicat. quia necesse est ut debilitato amore seculi. solus in nobis conualescat amorem. Si ergo tenemus angelum vno claudicamus pede. quia dum crescit in nobis fortitudo dei amoris intimi infirmatur proculdubio carnis fortitudo. quia omnis qui claudicat vno pede soli innititur quem sanum habet. et cui terrenum desiderium iam arefactum fuit in solo pede amoris dei tota virtute se sustinet et in ipso stat. quia pedem amoris seculi quem ponere in terra consueuerat iam a terra suspensum portat. Ut ergo breuiter dicamus habemus carnis et seculi contemptum non reformatum. sed quasi nature coplantatum. non coactum. sed quasi in naturam redactum. ut quod prius fuit delectabile modo sit abominabile et hoc est quod dicit Bernardus. Spiritualis homo corpe suo spiritualiter vices affectionem suam quam habet animalis per vim coactam. rationalis per vim subactam. spiritualis inquam habet illam quasi naturaliter affectam. et vbi ille scilicet animalis habet eam per modum necessitatis ille. scilicet rationalis per modum caritatis. ille scilicet spiritualis habet eam versam in mores. Sed diceret aliquis. Numquid tales maiores sunt paulo qui raptus in tertium celum et rediens sustinuit stimulos carnis. Respondeo quod licet paulus sustinuit stimulum carnis. hoc tamen dispensatue a deo permixtum est ut post tantam gratiam in eo humilitas seruaretur. et ideo non obstante illo stimulo quantum fuit in eo nervus omnis carnalitaris et terrenitaris emarcuit. quia antequam eidem stimulo consensisset mille prius mortibus succubisset. An non credis. quia non solum nervus sed totus ipse emarcuit cum dicebat se mortuum. Quis autem non ego viuit vtro in me christus. vnde dicebat. Jam non operor ego illud sed quod inhabitat in me peccatum.

LIX De eodem sermone. IIII
N Equaquam ultra vocaberis iacob sed israel erit nomen tuum. ut supra dicit augustinus. Quisquis habet

caritatem. ut quid illum longe remittimus
 et videat deum. conscientiam suam attendat
 et ibi videat deum. **Q**uod expedita ergo
 utcumque vna gratia quam homo consequi
 tur post luctamen. scilicet nerui arefactione
 per quem omnium terrenorum et carnalium
 affectum diximus emarcuisse. Nunc fuato
 ordine supra posito dicendum est de nomis
 mutatione. Sic enim dicitur in verbo pro
 posito. Nequaquam ultra vocabis iacob sed is
 rael erit nomen tuum. ac si patenter dicat.
 Nequaquam ultra. id est in reliquum vocabis
 iacob. i. luctator cum vicis et concupiscētis
 sed israel. id est vir videns deum. debes de
 cetero appellari. Quia extinctis vicis debes
 in reliquum vacare deo et eius mirabilia con
 templari. que ordinem in naturis rerū legi
 mus prefigurati. Nam formica postquam diu
 reptando laborauit in terra tandem natura
 applicat ei alas. Ac si dicat ei natura. Nequa
 quam ulterius reptando laborabis in terra. sed
 nobiliozem statum viuendi indues volitan
 do. sic in proposito in eo quod iacob qui lucta
 tor siue supplantator dicitur tollitur et israel
 imponitur iubetur a laboriosis operibus ab
 stinere et contemplatio dei que est mentis quod
 erudo et amabilis valde dulcedo ei de cetero
 indicatur. in qua super omnia mundi. delecta
 bilia delectetur. Verum quia per huius
 modi nominis impositionem iubemur deum
 contemplando et speculando in reliquum vi
 dere. quomodo illud fieri possit et quomodo
 deus in hac vita videatur. vel si possibile sit
 videri illud elaborandum est. Nam sacra e
 loquia sanctorum in hac materia sibi videtur
 plurimum dissentire. dicitur enim Exodi.
 Non videbit me homo et viuet. sic etiam moy
 ses dixit ad dominum. Domine si inueni gra
 tiam in oculis tuis ostende teipsum mihi. Et
 respondit dominus. Non potes videre faci
 em meam. non enim videbit me homo et vi
 uet. Item iob xxxiij. Abscondita est sapien
 tia ab oculis omnium viuentium. Item iobā
 nis. Deum nemo vidit unquam. Qui omnes
 in hoc consonant quod deus videri non valeat
 in hac vita. Cuius contrarium multis testi
 monijs edocetur. dicit enim Jacob Geni. ut
 supra. Vidi dominum facie ad faciem et sal

ua facta est anima mea. Vidi iob di. Audi
 tu auris audiui te. nunc oculus meus videt
 te. Vidi ysa. vi. di. Vidi dominum sedentem
 super solium excelsum et plena erat omnia ter
 ra maiestate eius. Vidi Mich. dicit. Vi
 di dominum sedentem super solium suum. et
 omnem exercitum celi assistentem ei a dextris
 et a sinistris. Sic patet quod sunt aliqui qui asse
 runt deum posse videri. et aliqui qui affir
 mant eum nullatenus posse videri. quorum
 controuersiam vnus ex eis ysa. videlicet dis
 cuit. dicens quid et quomodo videatur. Cui
 enim diceret. Vidi dominum sedentem etc.
 subiungit. Et ea que sub ipso erant replebat
 templum. Quod exponens Gregorius di.
 Nos templum dei sumus. in quorum men
 tibus habitare dignatur. sed ea que sub ipso
 erant replebant templum quia quicquid de
 illo modo conspiciatur. hoc non est ipse sed sub
 ipso est. Ea ergo que sub ipso erant implent
 templum. quia cum mens in contemplati
 one profecerit. non iam quod ipse est. sed il
 lud quod sub ipso est contemplatur. quoni
 am et si angelus apparet infirme tamen me
 nis desiderio satisfaciatur. Unde quecumque eius
 misteria sic rapim conspiciamus iam multum
 est quod super nosmetipsos leuamur vnde
 subiungit. Quid est quod patres veteris testa
 menti deum se vidisse testati sunt. cum tamen
 deum videre non posse alij constanter affir
 mant. nisi hoc quod patenter datur intelligi.
 quamdiu hic mortaliter viuatur videri per
 quasdam ymagines deus potest. sed per ip
 sam nature sue speciem non potest. anima
 gratia spiritus sancti afflata. per figuras quas
 dam deum videat. sed ad ipsam vim eius
 essentie non pertingat. Quamdiu ergo in
 hac mortali carne viuatur nullus ita in con
 templationis virtute proficit. ut in ipso iam
 in circuitu scripti luminis radio mentis ocu
 los infigat. Neque omnipotens deus iam in sua
 claritate conspiciatur sed quiddam sub illa spe
 culatur. vnde anima refecta proficiat et per
 ad visionis eius gloriam pertingat. Quid est
 ergo dicere. Anno quo mortuus est osias Vi
 di dominum se. su. so. ex. et eleuatum et plena erat omnia
 terra maiestate eius. et quod sub ipso erant replebat tem
 plum. nisi quoniam modi elatio per superbum et presump

Sermo

ptorem regem. **S**yam designatam a desi-
derio mentis occiditur et moritur. tunc vi-
demus dñm. hoc est tñc mēs nra dei gloriā
prēplatur. **Q** autē super solū excelsum ele-
uatū sedisse dñ. hūanā creaturā et animā ra-
tionalem cui per intellectū deus p̄sident sig-
nat iuxta illd̄ Sap. **A**ia iusti sedes est sapi-
entie. que per dei p̄ntiā ad videndā ei⁹ glo-
riā eleuatur. sic em̄ dicit Gre. humana crea-
tura solium excelsum et eleuatū dñ. qz ad ce-
lestē gloriā eleuata pficit. **Q** autē subiungi-
tur. **E**t plena erat omnis terra maiestate ei⁹
hoc intendit. qz anīa sic visitata tanta abun-
dantia gratiarū illustratur. qz etiā in corpū
qd̄ est terra redundat. qd̄ etiā ad sensum se-
pius est p̄ceptū. **Q**uid autē sit templū. gre.
uerū insinuat dicēs. **T**emplū eius hoc ē qd̄
solium. quia eternus rex ibi hītat vbi sedet
Nos ergo templum xp̄i sumus in quoz mē-
tibz hītare dignatur sed ea que sub ip̄o erāt
replebant tēplum qz quicquid de illo mo-
do p̄spicimus adhuc nō est ip̄e. **S**ic iacob
vidit angelum et vidisse se deū fatetur. quia
cū mysteria eius p̄spicimus iam multū est
sup nos mētibz leuamur. **R** **U**erū
qz nec ysa. nec grego. explicāt quid sit illud.
qd̄ sub ip̄o existēs impleat tēplum. i. anīaz
ysa. n. solum dicit qz ea sub ip̄o sunt. et gre.
exponēs hoc nil aliud dicit. nisi qz ea que sub
ip̄o erant est quiddā qd̄ nō est ip̄e. **E**go at̄
curiosus explorator cupiens scire quid sit il-
lud. in diuersis diuersa legi et nō inueni ab
aliquo doctorū moraliter explanatū. **P**ro-
pter qd̄ o lector si n̄ dedignaris accipe mediū
sensum. nisi et tu inueneris meliorē. **D**eus
vt ait **M**oyse ignis p̄sumēs est. de⁹ vt ait
ioban. caritas est. **D**eus ergo fm̄ ambos ē
ignea caritas. qui cū ad animā venerit. ip̄az
ex sui p̄ntiā calefacit vt et ip̄a ignea caritate
ardere incipiat. **I**lla ḡ inflāmata caritas q̄ ex
di p̄ntiā accidit anīe. meo iudicio saluo me-
liori est illud. qd̄ ysaias vocat sub ip̄o esse. et
implere templum. et quod Gre. vocat. non
esse id qd̄ est deus. **C**aritas ergo que afficit
animā sub illa caritate est que est deus. nec
etiā est deus qd̄ expresse declarat bern̄ dicēs
Recte caritas deus et dei donū est. itaqz cari-
tas dat caritatē substantiā accēntalem. vbi

dantē signat nomē est substantie vbi donū
nomē qualitatis. **Q**d ergo Bern̄ vocat. ca-
ritatē accidentalem. hoc dicit ysaias. esse sub
deo et implere templum. et gre. quiddā esse
qd̄ nō sit deus. **I**te deus veritas est ip̄o dice-
te iobā. **E**go sum via veritas et vita. qui cū
ad animā venerit sua veritate illustrat anīaz
ad cognitōez et sapientiā et talis illustratio il-
luminās animā. est illud qd̄ **E**sa. di. eē sub
deo et implere tēplū et gre. quiddam esse qz
nō sit ip̄e. **S**imiliter deus est dulcedo iuxta
illud Sap. xvi. **S**ubstantiā tuā et dulcedi-
nē tuā quā in filios habes ostendebas. hoc
autē dulcedo cum afficit animā ex sui p̄senti-
tia ad dulcorē. talis dulcor est sub ip̄o et non
est deus. primū fit a patre. fm̄ a filio. terciū
a spiritu sancto. **Q**uod adhuc per similitu-
dinē possumus declarare. **T**res virtutes p̄-
cedunt a sole. scz v̄t⁹ calefactiua. illuminati-
ua et fructificatiua. et nil horū est sol. s̄ sunt
sub sole. dicimus tñ p̄muni modo loquēdi
Video solem cui videmus splendorē in pa-
riete. vel sol v̄rit me. cum hoc immediate n̄
faciat. sed ardor solis. **S**ic fit per omnem
modū cū deus per subiectā creaturā aparuit
patribz qui dixerunt se vidisse deum. cum
tamen creatura media v̄t⁹pore angelus exte-
rioribus sensibz se obijceret vel aliqua ima-
ginatoria species interioribus sensibus apa-
reeret. **N**am de primo dicitur Genesis. cum
iacob luctans cum angelo dixit. **V**idi domi-
num facie ad faciem et salua facta est anima
mea. **D**e secunda dicit **B**ernardus **C**um
diuini aliquid rapim⁹ et veluti in velocitate
chorusci luminis interfluxerit menti spiritu
excedenti siue ad temperamentū nimī splē-
doris. vel ad doctrine v̄sum continue nescio
vnde assunt imaginatorie qdā rez inferior
similitudines infusis diuinitus sensibus p̄-
uenienter accommodate. quibus adumbrat⁹
splendidissimus veritatis radius et ipsi ani-
me tolerabilior fiat. et quibus illum cōmu-
nicare voluerit capacibilior fiat. nec solum
has duas apparitiones. sed nec purissimū
diuini nominis splendorē qui rapim⁹ q̄si
illuxerit dicimus esse deum. **Q**uicquid enī
ab anima percipitur in eo qz percipitur non
est de⁹. vñ antiqui sancti q̄ habuerit sine scīa

simpliciter sanctitatem crediderunt et dixerunt
 talem gratiam quam raprim in contemplatione
 senserunt esse deum. quod in libro Sinarum
 habetur pro articulo condemnato. **T**
 Tercio fuit ordine longe ante posito dicitur
 dum est de benedictionis assecutione quam
 sancti homines ex premisso luctamine asse-
 quuntur. sic enim dicitur in premissis themate.
Dimitte. n. me inquit Angelus ad Jacob
 iam enim ascendit auroza. **R**udit non dimittam
 te nisi benedixeris mihi. **S**equitur et benedixit
 ei in eodem loco. **S**ic angelus magni filij
 deus post luctamine beate preplationis bene-
 dicit hominem ad omnes sanctitatem vite eius
 que nunc est pariter et future. **B**enedicitur autem
 ad tria. scilicet ad meritorum multiplicandorum. virtu-
 tum vegetationem et ad sanctitatis perfectorem.
Primo dico benedicitur homo ad meritorum
 multiplicandorum quod post victoriam predictorum lu-
 craminum tam grati est deo et accepti homini victo-
 res. ut omne quod agunt vel etiam patiuntur eis
 in meritum computetur. ut dicatur eis illud **E**ccl.
Sede comede in gaudio panem et bibe vinum
 in leticia. quod deo placent opera tua. ac si dicat
Si sedere. i. quiescere comedere et bibere quod
 secundum corpus delectantur et placet. multoma-
 gis omnia alia ad magna merita computantur.
Cum enim homo primum placet tunc per primum
 omnia sua placent. **N**am ut ait **G**en. **N**oabel
 placuit ex munere. sed munus placuit ex abel
 de hac benedictione dicitur **G**en. i. **B**enedixit
 deus illis et ait. **C**rescete et multiplicamini et re-
 plere terram. hinc **E**ccl. xi. **B**enedictio dei in
 mercedem iusti festinat et in honore veloci pro-
 cessus illius fructificat. **I**tem ad corinthios. **Q**ui
 administrat semen seminanti et panem ad manum
 ducendum prestabit. multiplicabit semen
 nostrum et augetur incrementum frugum iusticie ve-
 stre. **S**ecundo beneduntur hi victores ad
 virtutum vegetationem. cum enim in spirituali sta-
 tu nemo possit proficere nisi virtutibus nobili-
 tetur. ideo hec secunda benedictio est necessa-
 ria ad salutem. ex cuius efficacia virtutibus ve-
 geramur. **S**ic enim dicit **B**ernardus. **D**eus virtutum
 nequaquam mentis thalamum ingreditur nisi le-
 ctulus scientie fuerit virtutibus adornatus
 et subiungit. **Q**uanti libet te affliges non da-
 bit copia tui nude anime non insidet nisi vir-

tutum vestibus interiectis. **D**e hac benedicti-
 one dicit in psalmo. **B**enedictionem dabit legislator
 ibunt de virtute in virtute. **B**erardus. **D**icit et scire
 vite locus in anima esse non poterit nisi medij
 interiectis vestibus domini. n. lessuro super asel-
 lum vestes suas discipuli subtrauerunt signa-
 tes deum nequaquam nude anime insidere. quare
 non inueniret et vestimenta virtutum et moribus
 apostolorum. **T**ercio beneduntur tales victores
 ad plenam sanctitatis perfectionem que ex meritis
 precedentium bonorum ita copiosa erit suffici-
 ens et perfecta. ut ex virtute eiusdem benedicti-
 onis omnia que sunt hominis se disponet et omnet
 ad perfectionem. **D**e hac benedictione dicit **E**ccl.
 xxx. domini benedictio quasi flumen inundans. **S**
Sequitur quartum principale longe ante positum
 scilicet de diuine penitentie exhibitione. quod
 in eo quod subiungitur in predicto thema-
 te intelligitur cum dicitur. **O**rumque est ei statim sol-
 da. **Q**uia post predicta quatuor luctamina si non
 strenue vicerimus oritur nobis sol iusticie
 ipse deus noster. non quod deum prius non habue-
 rimus cum sine eo penitus nihil possumus
 sed quod nobis modo oritur cum flagrantis amo-
 rosa dilectione luminosa cognitione et quantum
 possibile est in hac vita gratiosa fructione ut ad
 manum habeamus semper deum ineffabili dulce-
 dine. nunc primum plenus deo obsequium persol-
 uentes iuxta illud **E**ccl. **C**um presummaue-
 rit homo tunc incipit et cum quiescit tunc ope-
 rabitur. expectans cum gaudio vocatorem suam ope-
 rante iesu christo.

LX De sancto petro ad vincula.

Rat petrus dormi-
 ens inter duos milites **A**truum.
 duodecimo. **D**icit **G**regorius. **R**es gesta
 aliqd in sancta ecclesia signat gerendum. **S**ic
 quippe necesse est ut audiamus que facta sunt
 quatenus cogitemus que nobis sunt ex eor-
 um imitatione facienda. **H**oc ergo festum
 quod ad vincula petri dictum est. ad hoc institu-
 tum credimus. ut per viculatores de peccatorum
 promoueamus et per eius liberatores quod et nos
 liberari possimus instruamus. **R**es ergo gesta
 de petri liberatores breuiter est tangenda ut per
 eam quodam similitudine ad peccatorum liberatores iu-
 sto ordine veniamus. **U**lla autem bistro. tangit